

~~НП 28-1~~
6

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

≡ МАРИЙ ≡ У ДРАМАШ

МАРИЙ КУНДЭМ ИСПОЛКОМЫН
ТЫЛЧЭ ЙЫДА ЛЭКШЭ ЖУРНАЛЖЭ.

ИЙУНЬ, 1933 ИЙ.

№ 6

MAP

WATER

WATER

1883

1883

МАРИЙ ӰДРАМАШМАРИЙ КУНДЭ И СПОЛКОМЫН
ТЫЛЧЭ ЙЫДА ЛЭКШЭ ЖУРНАЛЖЭ.1933 ИЙ.
ИЙУНЬ
№ 6.**ПАРТИЙ РАДАМЫМ ЭРЫКТЫМАШ—КУГУ ПАША.**

Икымышэ вичийашлыкым мэ ныл ийыштэ тэмышна. Тыгыдэ, посна йал озанлыкан аграрнэ элнам, тўньаштэ эн кугу колэктив озанлыкан индустриальнэ элыш савырышна. Тошто шот гыч мэмнан пашачына ала кунар пачаш шукэмын. Пашачын, крэсаньыкын политик шотшо пэш чот нўлталтын.

Икымышэ вичийашлыкыштэ шуко пашачэ колхозник-влак партийыш пурышт, тидын дэн партий вийжым кугэмдыш, шэмэр массэ дэн кылым эшэ кугун пэнгыдэмдыш. Кызыт, ындэ мэмнан партийыштэ 3,200,000 члэн дэн кандидат уло. 1917 ийыштэ 300,000 йэнг вэлэ ыльэ.

Тугэ гынат, партийыш тўшкан пуртымо годым йужгунамжэ сайын тэргыдэ налмылан лийын, партий радамыш йот улышо элэмэнт-влакат логалын улыт. Шукыжо нуно-влак карьйэрист да шкурник индэрэсыштан пайдаланат. Мутышт дэн партий вэрч шогэна манын, пашашт дэн партийын политикжым кўрлаш тўчат. Пролэтар класын интэрэсыжым клас тушманлан ужалэн шогат.

Кўлэш мо вара мыланна тыгай йэнг? Кажнэ колхозницэ, пашачэ ўдрамаш: „укэ ок кўл“ манын каласат. Партий гыч нуным чоштыра ўштэр воштыр дэн ўштын лукташ кўлэш, вэс кана, тыгай-влак пролэтариатын партийжым, мэмнан ончыл радамысэ отрэдналан кугу зийаным кондэн, шўкэмдэн ынышт кэрт.

Адак вэс мogyрым партий радамыштэ йужо члэн, кандидат коклаштэ маркс-лэнин тэорийым начар тунэммылан кўра, сай йолташ улыт гынат партийын йодмашыжым, партий дисциплинын чыла йодмыжым огыт умылэн кэрт, политик шотышто грамотнэ огыт ул.

Партийын програмыжым, уставшым умылдымо, тўн пунчал влакым шинчыдымэ, партийын политикжым активнын ылышыш пуртэн огыт кэрт. Класс тушман дэнат пэнгыдын крэдалын, огыт сэнэ.

ВКП(б) Комитэт дэн Рүдө Контроль комисын йанварыштэ пырля лийшэ плэнумышт, ты күчык нэргэн ушыш налын 1933 ийыштэ партий радам эрыкташ пунчалын.

„Партийыштэ күртнө гай пролетар дисциплиным ыштышашлан лийын партий радам эрыкталтэш“.

Партий радам тидэ пэрвой гана огэш эрыкталт, ышкэ радамжым комунист партий шуко гана эрыктэн, тидын дэн партийын бойэспособностьшым нөлталын, тудын радамжэ пэнгыдэмдалт толын.

Садыгэ гэнэральнэ чисткэ 1921 ий дэн 1929-30 ийыштэ эртарымэ, 1924 ийыштэ производств. йачэйкэ-влакын эрыктымэ, 1925 ийыштэ йалласэ йачэйкэ-влакым эрыктымэ.

Эшэ 1920 ийыштэ Владимир Ильич ой почэш партийын 2-шо конгрэсшэ тыгэ пунчалын: „чыла эл комунист партий влаклан, кушто ышкэ пашаштым вишак ыштат, партийым тудын дэк шўрандылдэ кэртдымэ тыгыдэ буржуаз элемент-влак дэч эрыктышаш вэрч, партий организацэ-влакын личнэ составыштым жапын-жапын эрыктэн шогыман“.

Партий радам эрыктымэ нэргэн Владимир Ильич пэшак шуко ойлэн, пэш шуко возэн. Тудо тидым пэш кугу пашаланак шотлэн. Лэнин ты нэргэн тыгэ ойлэн: „партий радам эрыктымаш, партийым чыла нэлылыкым, чаракым сэнэн пролетар массым сэнгымашкэ нангайэн кэртшым ышта.“

Партий ышкэ радамжым эрыктымашкэ бэспартийнэ йол-влакымат ушэн шога. Бэспартийнэ кокла гыч, тидэ-вэсэ партийэс нэргэн күлэшлыкым шуко ончыктэн пуэн кэртят. Йужо партийэс нэргэн, тудо чын партийэс альэ укэ, ышкэ ушакылжэ дэн бэспартинэ примэрым пуэн кэртэш укэ, ала вэсмогырыш ышкэ дисциплиныдымыж дэн пашам йўштын ончымыжо дэн, лушкыдылыкжэ дэн пашачэ дэн колхоз массым разлагайэн шога.

Бэспартинэ пашачэ, колхозник массэ кокла гыч партий дэн совет власлан кумыл шогышо пэш шуко. Йужо пашачэ, пашачэ ўдрамаш, ала кунар ий дэн производствышто пашам чэснэ ыштэн шогат. Тыгак колхозлаштат шуко ударник-ударнице

улыт. Нунын кокла гыч шукуышт партийыш пуршашлык улыт. Нунын обязанностьышт түрлө шүкшакым, партийыш шү-
раг пуршо бӯрократ-влакым, массэ дэч ӧрдыштӧ шогышо
йӧрдымӧ члэным партий гыч эрыктэн лукташ полшат. Пар-
тийэсын осал пашажым ужмо вач, ВКП(б) члэн лүмым шүк-
тышым палмэ вач пашачэ, пашачэ ўдрамаш, колхозник-кол-
хозницэ шып лийыт гың, тидэ нимоланат ок йӧрӧ. Кажнэ
пашачэ, пашачэ ўдрамаш, колхозник, колхозницэ кугу пролэ-
тар йэшын члэнышт-партий радамын йандарлыкшым эскэрман.
Мэмнан ВКП(б) партийна кунар йандар, мэ тунар вашкэ кому-
низмын тошкалтышыжым социализмын—задачыжым шуктэна.
Тидын дэн пырля шэмэрын ылышыжым чылт куштылгэмдэна
Партий гыч эрыкталтыт:

1) Партийыш олталэн пурэн, партий радамым шүктышӧ
клас чотышто йот улшо да тушман элэмэнт-влак;

2) Партийым олталэн ыдышэ, ышкэныштын чын тыршы-
мыштым шылтэн шогышо да партий „вэрч улына“ манмэ шо-
йа мутышт дэнэ авыралтын, чынжэ дэнэ партий политикым
скүрлаш тӧчышӧ двурушник-влак;

3) Партий дэн совет власын пунчалыштым шуктыдымо-
влак, партийын пунчалжэ дэн шындымэ планышт-влакым
„рэальнэ огыл“ да „ыштэн шуктышашлык огыл“ манын лу-
тэн, нунылан ўшаныдэ шогышо да нуным дискредитатлышэ
влак;

4) Буржуаз элэмэнт дэнэ кушкын ушнышо пэрэрождэнэц-
влак, пашаштэ кулак элэмэнт, рвач, його, вор да мэр собст-
веносым шолыштшо-влак ваштарэш кучэдалдымэ;

5) Карйэрист, шкурник да бӯрократыш савырнышэ элэ-
мэнт-влак, партийыштэ шогымыштым да совет кугыжаныш-
ман служымым ышкэ коваштыштым аралшаш вэрч йӧнда-
рышэ-влак, массэ дэч кӯрылтшӧ да пашазэ дэн крестйанын
күлэшлыкшэ дэн йодышыжым ончыдымо-влак;

6) Мораль шотышто пужлышо, ышкэ койышышт дэнэ
партийын чапшым волтышо, партий знамым амыртышэ-влак,
ВКП(б) радамышкэ пытартыш жапыштэ пуршо партий члэн-
влак коклаштэ ик моннар ужашыжэ тыгай йолташ-влак
улыт: нуно пашазэ клас пашалан прэданнэ улыт, ышкэ прэ-
даннысыштым пашаштак-производствышто, колхозышто он-
чыктэн шогат, но комунист партий члэнлан күлэшлык эн элэ-
мэнтарлэ политик шинчымашым, партийын програмыжым, ус-

тавшым эн күлэш пунчалмутшым палэн налын шуктэн огытыл, тыдлан лийын партий Рүдө Комитэт дэн Рүдө контроль комис партий эрыктымэ годым тугай комунист-влакым партий кандидатыш кусараш тэмлат. Но тидым партвзысканьэ шот дэнэ, политик шотышто туныкташ да сайын йамдылэн шукташ лийын ыштыман. Ик ий гыч нуно ышкэ политик шинчымашыштым партий члэнлан күлэш нарэ күзыктэн шуктат гын, нуным партийыш мөнгэш пуртымо-нэргэн йодмашым шындаш.

Кандидат нэргэн тыгэ: Партий кандидат коклаштат кандидатлан күлэшлыкым шинчыдымэ вэлэ огыл, күлэш сэмын пэнгыдылыкышт дисциплинышт укэ. Тыгай йолташ-влакым кандидат разрэд гыч сочувуйуший разрэдыш кусараш. Тэргымаш кандидатлан йөршын кушкын шумыштым ончыктэн пуа гын, ик ий гыч нуным кандидатыш мөнгэш кусармэ нэргэн йодмашым шындаш.

Эрыктымаш—тидэ мэмнан партийын большевик самокрикжым шуктымаш улэш. Тудым „йэнын чуриш ончыдэ“ эртарман, партий члэн дэн кандидат-влакын партийын эн күлэш пунчал мутшым кузэ илышыш пуртэн шогымыштым, соцтанасымаш дэн ударлылыкыш ушнымыштым, промфинплан вэрчэн күлэш озанлык заданьым шуктымо вэрч, прогул дэн социалист собствэнысым шалатымэ ваштарэш кучедал шогымыштым тэргымаш дэнэ эртарыман.

Кажнэ партий члэн дэч партийын програмыжым да уставшым, адак партийын эн күлэш пунчал мутшым кузэ шинчэн шогымыжым йодыштман. Эрыктымаш йачэйкын виш погынымашэш эртаралтэш, тушко партийыштэ шогыдымо-влакымат ушалтэш.

Эрыктымаш коч чыла партий члэн дэн кандидат-влак эркат. Эрыктымаш партий погынымаштэ сайлымэ ВКП(б) Рүдө комитэт дэн Рүдө контроль комис члэн дэн кандидат-влак да ВКП(б) Рүдө Комитэт рэвиз комис члэн-влак, тугак шогалтымэ годымак тэргымэ МТС дэн совхоз политотдэл начальник-влак эрыктымашкэ огыт логал. Тугэ гынат, иктаж могай партий погынымаш йа посна партий члэн түшка, альэ РүдК, РүдКК да Рэвиз комис члэным альэ кандидатым, альэ МТС дэн совхоз политотдэл начальником эрыктымаш коч колташ йодмашым пуат гын, нуно эрыктымаш коч кайдэ кодын огыт кэрт.

Эрыктымашым вуйлаташ Рүдө комисылан пуалтэш. Туш-жо тыгай йолташ-влак пурталтыт: Рудзутак (вуйлатышэ), Л. М. Каганович, Киров, Йарославский, Шкиратов, Йэжов, Стасова, Пятницкий.

Край дэн облас организацылаштэ, адак национал рэспубликлаштэ эрыктымашым вуйлалташ Рүдө эрыктышэ комисс кэлшышэ комис-влакым шогалта.

Облась, край да рэспублик комис-влак районлаштэ эрыктышэ комисым ыштат.

Облась дэн район эрыктышэ комис-влакыш авторитетан, большэвикла чот шогышо, политик шотышто грамотный моло партийыштэ ожно шогыдымо, оппозицыштэ лийдымэ пэнгыдэ комунист-влак кокла гыч, шагал гын 10 ий партийыштэ шогышо йолташ-влак сайлалтыт.

Эрыктышэ комисын пунчалмутышт дэн йүжө члэн альэ кандидат огыт кэлшэ гын, ты пунчалмут умбач эрыктышэ кужышыл комисыш, вуйым шийаш лийэш.

Чыла колхозницэ, пашачэ ўдрамаш-влак партий члэн дэн кандидат-влак, чыла чэстный шэмэр ўдрамаш-влак партийлан партий радамым эрыкташ, кокымышо вичийашлыкын задачижым шукташ, партийым эшэ утларак бойэспособныйым ышташ полшыза.

Большэвик партий радамым чыла ўшанлыдымэ, пэнгыдын шогыдымо, шүрангшэ элэмэнт-влак дэч эрыктэна! Клас тушманлан полшышо—пурла да „шола“ оппортунист-влак партий радамыштэ ыныштлий! Эсэн лийжэ партийыштэ күртнө пролетар дисциплин, эсэн лийжэ большэвик радамьн иктылыкшэ!

Йоча йаслым, санитар постым

Иошкар Ола Мэдтэхникум пэлэн РОКК кружокышто тунэмшэ
ўдыр-влак.

Иошкар-Ола район Арбан с.-сов. кӧргысӧ колхозник, колхозницэ-
влак колхоз пасушто пӑрвый полышым пуаш тунэмыт.

ЫШТЫМАШТЭ ҰДРАМАШ—ОРГАНИЗАТОР.

Нурма врачэбный пункт пэлэн йаслыштэ йоча ончышо-влакым йамдылымэ курс организоваймэ.

Иошкар-Ола йаслыштэ йоча каныш.

МЭМНАН ТҮНГ КУЧЭДАЛШАШНА.

Чумыр совет ушэмысэ колхозник погынымаштэ Каганович йол. тыгэ ойлэн: „колхозник армийын ончылныжо кызыт тыгай кучэдалшаш шога: кокымышо вичийашлыкын пэрвой шошымжым сайын, сэнгымаш дэн эртараш“.

Колхозын сайлыкшэ тидын дэн пырля ўдрамаш илыш куштылэмшаш, шурно лэктышым нөлталмэ дэн партий дэн правительствын кўштымыжым каньылын шуктышаш, колхозник-влакым зажиточныйыш савырмаш, колхозник, колхозница-влакын ышкэ дэчышт. Шүдө дэн түжэм дэн ўдрамаш-влак тидым палэн налын улыт: Садлан кокымышо вичийашын пэрвой шошым ага ўдымаштыжэ, кодшо ийладэч тангастармаштэ, ўдрамаш уло кумылышт дэн, вийышт дэн шошо агам кўчык жапыштэ эртаршашлан тыршэн шогышт. Сталин йолташын чумыр совет ушэмысэ 1-шэ колхозник-влак погынымаштэ ойлымо ойжым ўдрамаш-влак ышкэ пашашт дэн шуктат. Сай шурно лэктыш—мландэ пашам сай ыштымаштэгына вэлэ огыя, жапыштыжэ лэктын ыштышашлан йамдылалт шогымашымат пэш онча. Тидым ўдрамаш-влак палэн налын улыт. Садлан колхозницэ, дэлэгаткэ, ударницэ-влакын колхозын чыла пашашкыжат ушнэн шогымышт койэш:

„Красная борозда“ колхозышто (Оршанкэ р-н, Орловский йал. совет) колхозницэ Полушина, тудак йалсовет члэн, чыла пашамат активнэ ыштэн шога. Шошо ага ўдымө годым тудо мландэ пашам сай ыштымым, сай ўдышым эскэрэн пашаш принимаён шогыш. Тудын полшымыжо дэнак „Карл маркс“ колхоз гыч (тудо йал советак) 3 кулакым эрыктэн луктыч. Тидэ колхозышто 20 воз пырчым шүктэн улыт. Тэлэ гоч имным эрэ шудо дэн, шудымак вакшын шогыктэн улыт. Ўдымө жаплан шудышт пытэнат колхозник-влак дэч комдо дэн погэн коштын улыт.

Ўдрамашлан ўрдыштў ончэн огыт кошт, кызыт ўдымў пашаштэ ышкэ полшэн шогат. Сай паша вэрч, шурно лэқтышым нўлталшаш вэрч кучэдалыт. Тэвэ „1905 ий рэволюцў“ лўмэш ыштымэ колхозыштў (Провой р-н. кокшамар йал совэт) шошо ўдаш 1932 ий дэкабрь тылызыштак йамдылалташ тўнгальэ. Паша план ончылтэнак ыштылтын, паша вий кок бригадылан шэлалтын. Кок бригадыштыжат пашам ўдрамаш-влак ыштат. Пўрйэн-влак чодыра пашам ыштат.

Кушто парторганизацэ-влак ўдрамаш массын активностыжым нўлтал шогэн улыт гын, тушто колхозницэ-влак, шурно лэқтыш вэрч, большэвик колхоз вэрч, ончыл радамыштэ шогат. Тугэ гынат, чыла вэрэак паша тыгэ ок шого. Сай дэн пырльа йужо районлаштэ кўчыкат уло. Ўдрамаш кокласэ пашам кўлэш сэмын шындымэ нэргэн, колхозницым ўдымашкэ, шурно лэқтыш нўлталмашкэ ушымо нэргэн йужо вэрэ опортунистла ончышат улыт. Тыгай вэрлаштэ ўдрамашын пашаш ушнэн шогымыжо начар, ўдрамаш кокласэ дисциплин шот ўлнырак шого. Кулак, тылэч моло тушман дэн кучэдалмаштэ ўдрамашын пашажэ укэ. Тэвэ Кугу чигааш йал совэыштэ (Й-ола р-н) Стольарова пашам йўршэш аламан ыштымыжлан облась кўргысў шэм онаш вэрэштэ.

Тидым нигунамат мондымо огэш кўл: кулак тушман осал пашам ватышт, ака-шўжарышт кочат ышташ тўчат. Кушто паргортанизацын пашажэ лушкыдырак, дэлэгат погынымаш паша начар шындымэ гын, тушто тушман-влак дэлэгаткэ погынымашым луштарэн, ўдрамашым партий дэн правитэлыстын мэроприйатышт ваштарэш савыраш тўчат. Ўдымў, шурно погымо, сомлымо жапыштэ ўдрамашын рольжо пэш кугу, кулак тушман тыгай годым ышкэ осал пашажым утларак ылышта. Шуко вэрэ тыгай лийэдэн: сомылмо годым монь кулак мут почэш, ўдрамаш чылан, ситышын пашаш лэктэдэн монь огытул. Дэлэгаткыш—кулак тукуым ўдыр-влак логалыт гын, осалыкышт ончыктэнак шогат. Тыгайым пэш эскэрэн шогыман. Мылана ышкэнан классовой рэволюционный бдитэлыстынам эшэ утларак нўлталаш кўлэш. Клас тушман-кулак, подкулачник, спэкулянт, мэмнан радамыштэ ынжэ лий. Мэмнан фабрикыштэ, заводышто, с/совэтыштэ, МТС-ыштэ, совхоз, колхозлаштэ, д/погынымаштэ ик тушманат лийын ынжэ кэрт. Ка жнэ колхозницэ, утларакшэ ударницэ, активнэ

дэлэгаткэ кӧн дэн йыгырэ пашам ыштэн шогымыжым пэш тура ончэн шогыман.

Тидым мондымо огэш кӱл: ўдымашым жапыштыжэ сай эртарышна гын, эшэ паша пытэн огыл, тидэ пэл пашажэ гына лийын. Кызыт, ындэ мэмнан ончылно тыгай паша шога: икийаш дэн кокийаш культур коклаштэ шочшо шӱк шудым жапыштыжэ, сайын сомлэн налаш, урымашым, мландэ пушкыдэмдымашым сайын эртараш. Нинэ пашашкэ ўдрамаш вийым шуқырак ушыман. Ёдымӧ годымсо сэмынак пашам сай шындышашлан постойанэ производствэный бригадым ыштылман. Колхозницэ-влак ышкэ бригадыштышт, ышкэ пашаштым сайын шинчышт. Ёдрамаш активым, дэлэгаткым бригадылашкэ правльнэ шэлэдэн шогалтыман. Ёштымэ паша ончыктэн: кушто производствэнэ бригадым правльнэ ыштымэ лийын гын, тушто паша сайын кайэн, паша лэктыш утларак лийын.

Сомлымо паша, урымаш, мландэ пушкыдэмдымаш, шурно погэн налмаш утларакшэ ўдрамаш вий дэн ышталтэш. Тидэ паша дэн, нигунам дэч коч ўдрамаш-влак Сталин йол. „Колхозышто ўдрамаш кугу вий, нуно шэнгэлан кодшо гыч пэш ончык кайэн улыт“ манмэ мутшым ышкэ пашашт дэн ончыктат.

ВКП(б) Обком сӕкрӕтар ШИРВАНИ йолташ Провой район ударник-колхозник сльотыш мийшэ ўдрамаш дэлэгат-влак коклаштэ.

Чыланат сомлымашкэ — шурно лэктышым нёлталшаш вэрч кучэдалмашкэ.

Шошым шурным жапыштыжэ үдэн пытармэ мөнгө умбакыжэ мэмнан ончылно тыгай паша шога: шүкшак шудо дэч—пасунтушманжэ дэч шурным утарэннаш.

Шурнэш молан шүк шудо шочэш?

Шуко колхозышто колхозник-влак агрошинчымашым палэн шуктэн огыт ул, агроправил шотым ылышыш огыт пурто. Паша дисциплинэ вэрч, паша лэктышым нёлталшаш вэрч илокан кучэдалыт.

Шурно пырчим пэш сайын эрыктэн үдымө гынат, курал, тырмалмэ пашам сай ыштымэ огыл гын, адак пэш сайын курал үдо вэлэ, шурно, пырчэ эрыктымэ огыл гын, садак шүк шудо паша. Шүк шудым кўрын от кышкэ гын, шурно лэктышым кугунак от нётал, тыгэ колхозник, колхозницын да ышкэт озанлыкын ыштышэ шэмэр кресаныкын ыштымэ пашашт арам лийэш.

— Ик шүкшакымат, пасуэш ик тушманымат кодыман огыл—тэвэ тыгай лозунг дэн сомлымо кампаньым эртарыман.

ВКП(б) партийын вождышо, чыла шэмэрын йөратымэ эн ончыл колхозник-ударник йол. Сталинын: Кок-кум ийлаштэ чыла колхозникым зажиточныйым ышташ, нуным продукт утыж дэн улшаным, культур ылыш дэн ылышэ айдэмыш лукташ манмыжэ вэрч мэмнан тўн кучэдалшашна.

Йал озанлыкыштэ чыла пашам да кызыт мэмнан ончылно шогышо сомлымашым срокышто ыштэн шуктена гын, үдымө мыландына вэршок йоткэ арам ыныж лий, уто дэн киндым пужо ман пижына гын йол. Сталинын ойжым тидэ ийыштак шуктена. Сомлымо вэрч кучэдалмаштэ ўдрамаш эн ончыл радамыштэ шогыман. Чыла тармандэн организованно сомлымашкэ лэкташ йамдэ лийын шогыман.

Кызытак дэлэгаткэ активисткэ погынымашэш тидэ нэргэн вопросым шындэн ончэн лэкман. Каждэ бригадыш, звэнаш, каждэ колхозник, колхозницэ йэда сомлымо нэргэн колхоз правлэн планым шарэн укэм палэн налман. Паша вийым кузэ сайлымэ, чыла бригадылан пашаш лэкшашлан вийым ситышын сайлымэ, укэ—тэргыман.

Сомлымо паша—ўдрамашын маншэ колхозник иктат ыныж лий, кō пашам ыштэн кэртшым чыламат сомлымашкэ лукман.

**Киндэ вэрч кучэдалмэ сэмынак
пакча йэмыж вэрчат кучэдалза!**

Колхозышто ўдрамаш кугу вий.

Жапыштэ сайын йамдылалт шогымо, ударлэ пашам кол-тымылан кōра шошо агам срок дэч 10 кэчэ ондак пытарыш-на. Тудлэч вара такырым курал, почэш ўдышаш культурым ўдэн пытарэн, кызыт сомлымо комшаньлан, тудымат тыгак ударлын, сайын эртаршашлан пэш талын йамдылалтына.

— Мыланна чыла пашаштат ВКП(б) йачэйкын сэкрэтэаржэ **Сорокина Анна**, тудак эн талэ ударницэ, куралшэ, пэш кугун полшэн шога. Пасу паша ыштымыжэ коклагычат журналыштэ, газэтыштэ мом возат, кузэ пашам ышташ кўлэш, тылэч мо-лымат мылана умландарэн шогаш жапым муэш.

Мэмнан колхозышто эн талэ ударницэ-влак: Соркина А., Львова, Скворцова, Иртайэва А., Иртайэва К., Кузьмина А., Воронкова, Йаназова, Кудрāvцэва, Ишпайкина, Соколова улыт.

Фавстова и Алэндэйэва.

Партий дэн совет власын полшымыштлан кōра зажиточный лийын улына.

(„У Вий“ колхозник-влакын письмашт гыч).

1930 ийыштэ 24 озанлык колэктив озанлыкыш ушнышна. Ожно киндына йанвар тылызэ йа фэвраль мартэ вэлэ сита ыльэ. Вара у киндэ шумэшкэ поян тўшка дэч, эн угла-ракжэ Бэльайэв поян кашак дэч кўсын налалтэш ыльэ.

Парымым гын Бэльайэв ик пудлан пудым да кажнэ пудлан самый шыгыр, кэнэж паша жапыштэ, ныл кэчэ пашам ыштыкта ыльэ. Тидэ шагал, адак сороковко аракам налын йўктыдэ огэш лий ыльэ.

Колхозыш ушнымына годым кынъэ тулэгай 14 имньына ыльэ. Пөрвой шошымак 5 имньыжым ужалэн ик сай паша имньым налаш логальэ. Тыгак 14 ушкална ыльэ, тудыжат — вэсын казаят мэмнан ушкал дэч сайрак.

Кизыт ындэ тидэ кум ий коклаштэ 56 озанлык колхозыштына. Тошто шот гыч мландэ каждэ йэдаклан 40 соток йэшаралтын. Вўташтына 38 имньэ—иктыжэ вэсжэ дэч сай шогат. Сталин йолташын: „Кажнэ колхозникын ышкыланжэ ушкалжэ лийжэ“ манмэ ойжылан тыгэ каласэн кэртына: „Йолташ Сталин“, тыйын тидэ шомакэтым мэ „У Вий“ колхозыштына шуктэн улына; 56 озанлыкклан ышкыланна кучылташ 63 лўштымō ушкална уло, ишаньык дэн пырэзым эшэ шотлымаш укэ.

Тарман шотышто: ик лэмэкан плугна 30, „зигзаг“ шўрэ 18, 2 тўрэдмэ машин, 5 пуалтымэ машин, ик шудо солымо машинэ, „триумф“, ик „трийэр“, клэвэр ўдымō машинэ, йытын тулмо 2 машин, 1 солорэзкэ, шимэ машинэ, ўдымō машинэ, т. м.

Оралтым манат гын: тидэ ийлаштэ имньэ вўтам, вольык вўтам, орава ўзгар шындылаш, имньэ ўзгар опташ пэш чэслэ лэвашым ыштэн улына. Лэваш кажнэ бригадылан ўзгар опташ посна кыдэжан. Апшатым, слэсарнэ мастэрскойым, складым

ыштэн улына. Кызыт 100 вуйлан волькык вўтам ышташ тўналыны улына.

Ўмаштэ „Вяткә“ уржам—22,5 цэтнэрым 1-га гыч, тыгылай уржам—15 ц., шожым—12,5 ц., пурсам—8 ц. Пашам ыштэн кэртшэ каждыжэ 200 трудодэньым ыштэн. 73 пуд гыч киндым налын улыт.

Тэвэ мэмнан „У Вий“ колхозна тыгэ зажиточный шотыш шу.

Тэний шошым агам нигунам дэч сайын эр, вашкэ ыштэн пытарышна. Эн эр ўдымашым 11 апрэльян тўналын ик кэчат пэлыштэ ўдэн пытарышна. Чумыр ўдымашым 20 апрэлын тўналын шым кэчыштэ чыла ўдэн пытарышна. План почэш 139 га ўдыман ыльэ гын, мэ 159 гам ўдышна.

Колхозник-влакна ударлын пашам ыштышт. Бригадэ дэн бригадэ ўчашэн ыштэн. Ўдрамаш коклаштэ тыгай ударницэ-влак эн талэ улыт: **Фэодорова Марйа, Дэржавина Окли, Кузнэцова Качыри.**

Тэний ышкэнан пасуштына шурно лэктышым эшэ утларак нўлталшашлан пижын улына. Эн эр ўдымў озымат, молыжат пэш сайын лэктын. Партий дэн правитэльствын мэмнан ылышым сайэмдаш тыршымышт раш койын шога. Жапыштыжэ ўдаш, агротэхник пурташ тыршымыштлан кўра мэ шурно лэктышым нўлталына, тидын дэн пырльа колхозникым зажиточныйыш шукташ йўным ыштэна.

Колхозын вийжэ да сначэньыжэ нэргэн колхоз ўдрамаш-влаклан шинчаш, колхозышто гына нуно пўрйэнг дэн тўр йольышко шогал кэртыт, колхоз дэч посна—тўрсыр ылыш, колхозышто—тўр права...

Колхоз ўдрамаш-влак, колхоз стройым шинча сорта сэмын аралыза. (СТАЛИН).

КОК ТҮНЬ А— ТҮРЛӨ ИЛЫШ.

Мэмнан Совет ушэмыштэ шэмэр крэсаньык колхозыш пурэн, кугу социалист озанлыкым ыштат. Мландэ пашам машина вий дэн, агротэхник почэш ышталтэш. Иктэ вэсэ дэн үчашэн пашам ончык колтат. Кызыт колхоз-влакын ончылнышт, тыгай кугу паша шога: чыла колхозник-влакым зажиточныйым ышташ. Колхоз строй вийан толмо дэнэ ўдрамашын илышыжэ койын сайэмэш. Садланак мэмнан элыштэ социализм ыштымын чыла фронтышкыжат ўдрамаш ий гыч ийын эрэ утларак да утларак ушнэн шогат. Ожно пэш шэнтэлан кодшо ўдрамаш кызыт шуко ончык кайэн.

Капиталист эллам нална гын, тушто шэмэр крэсаньыкын илышыжэ койын начарэштын шога. Тэвэ, Болгарыштэ лэкшэ „Работничка“ лўман газэт корреспондэнтка крэстьян илыш нэргэн тыгэ воза:

—Мэмнан кучымо мыландына пэш чот кангэштын. Ёандыдэ, сай курал дэн мландэ пашам ыштыдэ нимоланат ок йөрө. Тидлан мэмнан ўнарна ок ситэ. Садлан лийын шурно лэктыш пэш томам. Мэ, шэмэр крэсаньык ўдрмаш-влак, марина, шочшына пэш чўчкыдын ик йал гыч вэс йалыш, ик ола гыч вэс олаш пашам кычал коштына. Шужэн, кушкэдалт пытышэ вургэм дэн коштына.

—Ышкэ озанлыкыштына мэ ўм, торыкым, мўм т. м. кочмо ўзгарым ыштэна гынат, ышкэ шочшына тидэ кочкышым огэш уж. Тўлэн кэртдымэ налог вэрч ужалэн пытарат. Мландыжэ мэмнан помэщыкын да кугыжанышын кидыштыжэ. Мэ ышкэжэ ужалаш йордымым гына: чеснокым, пурсым, нужым, йочан нур гыч погэн кондымыштым гына кочкина. Мўшкырым шупшын шындаш возэш, укэ гын мэмнан нужна озанлыкыштэ мучаш гыч мучашкэ от шукто. Сэныдымэ налогым жапыштыжэ тўлэн от шукто гын, вашкэ налог погышо толын шут,уло погэтым ужалэн колтат. Тыгэ послэднэ жаплаштэ,

мэмнан сэлаштэ 50 йэшын озанлыкшым налог тўлэн кэртдым-
лан ужалэн улыт. Йара аклан погынам, ургымо машины-
нам, моло ўзгарым ужалэн пытарат. Мэмнам шэмэр крэсаньы-
кым тыгэ ыштымэ годым 1.000 помэщык нунылан вочмо-
налогым 1923 ий гыч огыт тўлө. Буржуй кугыжаныш нунын-
дэч гын тыгэ огэш йод.

—Мэ ындэ Болгарысэ шэмэр крэсаньык-влак палэна—
пролетар рэвольуцо гына мэмнам нужна илыш гыч утарэн
кэртэш, садлан мэ пойан тўшка дэн кучэдалына. Шукэртэ-
огыл, мэмнан сэлаштэ Шэрэва Тодрка йолташым арэстовайэн
нангайышт. Кызыт тудын увэржат укэ, ала куш лийын. Мэ
пэш сайын шинчэна арэстоваймэ рэвольуционэр-влак куш
лийыт . . .

Мэ тудымат палэн налын улына, Болгарыштэ улшо-
порьадкэ дэн кучэдалшэ ўдрамаш-влакым у гыч арэстовайаш
йамдылалтыт.

Ышкэ эрыкышт вэрч кучэдалшэ шэмэр арэстоваймаш-
чылт пытыжэ ман тыршэна.

Ыныж лий ош тэррор, ыныж лий фашист диктатур!

Кужу ўмыран лийжэ Совет влас!

Совет ушэмысэ эрыкан, крэсаньык ўдрамаш-влаклан Бол-
гарысэ организованный ўдрамаш-влак дэч кугу салам!

Болгарысэ нужна-крэсаньык ўдрамаш.

**ССР Ушэмысэ шэмэр ўдрамаш-
влак, Лэнин партий вуйлал-
тымэ дэн ончыко, кокы-
мышо социалист пьати-
лэткын у сэнгымаш-
кыжэ!**

ОБЛАСЬ КОНКУРС КОМИТЕТЫН 1933 ИЙ 5 ИУНЫШТО ЛУКМО ПУНЧАЛМУТШО.

Димитрийэв Андрэй.

— 78 ийаш, Звэнигов район, По-мар йал совет „10 лэт МАО“ кохоз гыч, ударник-колхозник. Шошо ўдымаштэ сай куралын, нормым артырэн тэмэн ыштэн. Тудлан прэмийлан костьюм да пагалымэ ударник грамотым пуаш.

Колхоз „Революция 1905 г.“

(Звэнигов р-н, Кокшамар й(с))

— Йал совет көргыштэ эн сай, районыштыжо ик сай колхоз. Паша планым 1933 ийлан йанвар тылызыштак ыштэн, 8 пасуан пасуа выртышым пуртэн, эрэ ыштышэ 2 паша бригадым организатлэн, бригадэ дэн бригадэ пашаштэ тагасат, колхоз „У кокшан“ колхоз дэнэ тагаса. Ўдымашын сайлыкшым кэчэ йэда тэргэн толмо. Колхозышто обэзличкым пытарымэ. Паша жапыштэ ик прогулат лийын, огул. Пашам ударлын ыштымылан көра планыштэ ончыктымэ дэч 10 кэчэ ончыч ўдэн пытарэн. Агрыйбным план почэш тичмашын пуртымо. Шошо ўдаш йамдылалтмэ дэн ўдымашкэ ўдрамаш массым моблизатлымэ.

„Революция 1905 года“ колхоз вуйлатышэ Кудрәвцев й. йал озанлык паша вуйлатымашым сай шынден, колхозышто пашам моштэн организатлымылан көра пашан сайлыкшат күшнө шога. Сай пашажлан Кудрәвцев йолт. костьюм да пагалымэ ударник грамотым пуаш.

2* Марий Ўдрамаш.

Колхоз пэлэнсэ партйачэйкэ сәкретар Сорокина Анна партий массэ умландарымэ пашам сай шынден. Колхозник, утларакшым колхоз ўдрамаш коклаштэ массэ пашам моштэн виктарэн. Тыдын дэнак шошо ўдымаштэ куго сәнгы-машым ыштымэ. Садлан Сорокина йолташым ўдрамаш костьюм да пагалымэ ударник грамот дэнэ пөлаклаш.

Шошо ўдымаштэ, куралмаштэ, тырмалымаштэ ўдрамаш бригадэ паша нормым артырэн тэмэн, пашан сайлыкшэ нөлталалтын. Ўдрамаш бригадыштэ паша ыштышэ Сорокина А М—ботинкэ дэнэ, Львова И. — 10 мэтр пасма дэнэ, Скворцова А,—Кудрәвцева Й.—ботинкэ дэнэ. Китайэва А, Кузьмина Аг., Воронкова, Иансова А., Ишпайкина И., Соловьёва С.—10 мэ тыр гыч пасма дэнэ да пагалымэ ударник грамот дэнэ пөлаклымэ

„У илыш“ колхоз

(Звэнигов район)

Социалист тагасымаш дэн ударлылыкым кумдан шарэн, колхоз массым моблизатлэн ўдымашым планыштэ ончыктымэ дэч 2 кэчэ ончыч пытарэн „У Илыш“ колхоз пөшкүдо „Иошкар Липша“ колхозлан социалист польшым пуо. Тудланак 2 цэтнэр урлыкаш шүльб дэнэ 320 килограм пурсам пуэн. Тулэч посна ышкэт озанлыккан йорло-влаккан 380 килограм урлыкашым да имныдымэ озанлыккан-влаккан куралаш имным пуэн.

Колхозышто пырдыж газет уло, тушто колхоз паша нэрген, колхозын илыш йулажэ нэрген йатыр возалтэш, 15 майлан эр срокышто 82 гектарым ұдымө. Ту кокла гыч 8 гектаржым тэний шошым куклымо мландэш ұдымө. Паша нормым куралмаштэ 154 просэн тэмьмэ. Имнэ-влак кокла шотан улыт. Колхозышто паша дисциплиным пэнгыдын шындымэ, прогул укэ. „У Илыш колхоз вуйлатышалан пöлакэш костьюм да пагалымэ ударник грамотым пуаш. Пүтынь колхозым йоча йаслым сайэмдашыжэ 500 тэнгэ окса дэнэ пöлаклаш.

Тулэч посна ударник кокла гыч куралмаштэ паша нормым эрэк артырэн тэмьшэ 63 ийаш Романова Варварам вуй шовыч, 10 мэтр пасма да пагалымэ ударник грамот дэн пöлаклаш.

„Малала“ колхоз

(Звэнигов р-н, Сэмонов й.с.)

Массэ умландарымашым кумдан шарэн, колхозник-влакым социалист таңасымашыш ушэн шошо ұдаш пэш сай йамдылалтэ, ұдымаштэ поро пашажым ончык-

тыш. „Малала“ колхоз 10 мартланак ұдаш лекташ 100 просэн йамдыльэ, 2 паша бригадым организатлэн. Колхозышто пырдыж газет дэншэм йошкар-онга уло. Паша план дэн бригадэ нарядым колхозник погынымашэш лончылалтэш. Колхоз агротэхник йөн-влакым илышыш пурга.

Пашаштэ эн талэ пашан качэст-выж вэрч кучэдалшэ, посна колхозник коклаштэ массэ умландарымэ пашам ыштышэ ударник кокла гыч; куралшэ—**Андрэйэв Алэксандырым** (комсомолэс) костьюм да пагалымэ ударник грамот дэнэ, ұдышö-**Йэлимановым** костьюм да пагалымэ грамот дэнэ, куралашэ **Ильин Й. пöрийэн** тувыр да ударник грамот дэнэ, ұдышо **Латышэв М.**—пöрийэн тувыр да ударник грамот дэнэ, ұдышö—**Кузьмин Й. пöрийэн** тувыр да ударник грамот дэнэ пöлаклаш.

Пүтынь колхозлан йоча-йаслэ почаш 300 тэнгэ оксам колташ да пагалымэ ударник грамотым пуаш.

Облась конкурс комитэт вуйлатышэ **Йэгоров.**
Конкурс комитэт члэн-влак.
Сидорова, Нагорских, Зыкин.

ФАБРИКЫШТЭ.

I. Машин воктэнсэ йэнг-влак.

Мэ ситцэ кумо фабрикыш экскурсий дэн мийышна. Фаб-
завкомын члэнжэ мэмнам куэн лүкмо ситцым вўдылкаш савыршэ
цэхыш колдыш. Ты цэх дэн пашачэ Талин вуйлата. Ошкы-
лына. Коридор кутышэш күртнѳ рэлыс кайа. Ваштарэшна
ситцэ вўдылка-влакым артанала оптэн орава толэш. Воз куш-
тылгак огыл. Тугэ гынат, орава ик йэнг вий дэнак йўкланэн
толэш. Тораштак огыл машин йўкат шокта.

—Мом тыланда ончыкташ: машинам, альэ иктаж вэсым?
—манэш Талин.

—Мыланна машина воктэнысэ йэнг-влакым ончыкто...
Кузэ нунын пашашт кайа? сорэвнованьэ нэргэн мом ойлат,
палымэ шуэш?..

—Чын, айдэмын могайжэ машина воктэн утларак палэ.
Пэрвой клэма опышо-шамыч дэч тўнгальна. Нуно выньэр
вўдылкаш клэма опышашым вэлэ шинчат.

Кумда зал. Цэмэнт кўвар ўмбалнэ шотдымо сату.

—Тэвэ Моштайэв... клэма опышо. Пашалан пэш талэ:
кум йэнг ыштышашым ышкэтын шукта,—манэш Талин.

—Кузэ?— йодына. Моштайэв изирак капан, чолга шинчан,
ошалгэ ўпан пашачэ. Мэмнан „кузэ?“ ман йодмым кольода,
шыр-р-р воштылалэ.

—Нимо йѳсат укэ. Ожно ты пашаштэ кумытын шофыл-
тына ыльэ: иктэ вўдылкам кондэн шога, вэсэ клэмам опта,
кумышо ѳрдыжкѳ коранда ыльэ.

—Ожно клэткыш оптат ыльэ, курук гай кўкш ора лий-
эшат, ижэ шупшыкташ тўнгалыт ыльэ. Кызыт тидэ пачаш-па-
чаш кучылтмым шоналтэтат, воштылмэт вэлэ шуэш.

—Коридорышто кошташат йолгорно сэмын вэлэ кодэш
ыльэ,—манэ.

—Шукэртсэк тыгэ ышкэтын ыштэт?

—Сорэвнованьыш үжмышт дэч вара.

—Сорэвнованьэ шотышто кузэ шонкалэт? — йыгылэна.

Моштайэв вачыжым туртыктышат:

—Ышкэ нэргэштэм гын, ны могай ойыртышымат ом уж.

Пашалан ожсо гайак осал улам. Мый тыштэ альэ шогалрак ыштэм. Мыйым сорэвнованьэ дэч ончычат иктат поктэн шуын огыл.

Моштайэв вуйжым тарватыш, шыр-р ыштальэ.

—Мый тугакат моло дэч утыжым ыштэм ыльэ,—маньэ.

II. Выдвиженэс ўдрамаш.

Вэс цэхыш пурышна. Ончылына кўляш гай сш ўпан, шара шинчан, капэш шушо сөрал ўдыр. Тудын шўргө чурийжэ эрэак куанышан, воштылмыжо годым шўргөвылышыжэ утларак йытыран койэш.

—Тэвэ Чопай Майра!..—Талин Майра вэк кидшым лупшал пэлэштыш.—Машинист! физкультурланат пэш кэртэш.

—Утыжым моктэт!..—Майра шыр ыштальат, кўкш онжо, лопка туп-вачыжэ капшылан утларак кэлшышыла койо.—Выдвиженкылан айда йөра манын ала мо, томам машин воктэн вэлэ шогалтэныт,—маньэ. Майра мэмнам машинадэк нангайыш:

—Тэвэ ужыда, могай машина: тошто, чотак йаглэмшэ. Ик пөрийэнат тыжак ыш шогал, мый гын, ыжым лўд, шогальым.

—Ну-ну, куктайэ,—Талин эмраташ төчышыла пэлэштыш.—Йара от шого вэт? Тыйым моктат, адак ок йөрө?

—Йөра айдэмыжэ пэнгьдэ улам да,—Майра вачыжым чытырыктальэ. — Мыйлэчэм ончыч Ониса толашэн-толашэн жунэштарэн кэртын огылат, ты шарманкэ дэч куржын...

—Шарманкыжэ мо тугай?

—Ты машина „шарманкэ“ манын лўмдалтэш.

— Майра, кузэ тый тудым кучылтат?

— Кок тылчэ коклаштак кучылташ тунэмым, тэнглыш төршталтэн онгам нөддаламат, „ты“ манмэш ышкэ „шарманкэм“ ончэн налам.

Чопай Майра сорэвнованьэ дэн ончык лэктэ.

— Пэрвой ой-й пэш йөсө ыльэ. У паша, цэх көргыштат, шуаш кўлэш. Тыштэ калык куткыла шольо. Йыжынэм (вийэм) пытыш, тугак ыштэн шуктышым!

Майра чока онжым шыман нийалтышат, кугын шўлалтыш.

— Ындэ цэхэм палашат ок лий: чылан пашашкэ шупшылтыч... Йужо йэнгжэ вэсын ыштымым ужын, вожылмыла чүчө да ала мо, пашалан кўлынак пижыч.

— Кўлынак пижшыжэ йатыр уло мо?

— Уло, утыж дэнат уло...—Майра пэнгыдын пэлэштыш,— тўрлыжат уло... „Сорэвнованьым фабрик администратсий шонэн луктын“ маншат уло.

Чылан шу-у воштыл колдышна. Воктэчна макэ пэлэдышгай чэвэр шўрган ик ўдрамаш эрта. Майра ўмбак шўрын ончалыат:

— Молан тынар куанэнат мо?

— Молан куанаш огыл?—Майра умшажым пылшышкэм намийшат:—кычал коштшаш укэ, сорэвнованьэ нэргэн мутланэн ончо-йан, кузэ тудо умла...

Майра шарманкыж дэк куржын колдыш. Садэ чэвэр ўдрамашэм шогальэ.

— Тачат тыштак улыда? Ончэн, алыат шэрда тэмын огыл?

— Тэ ала шинчэда...—ўдрамаш вычкыж йўк шоктыш. Ончалым: ончылнэм кок ўдрамаш шогат. Иктыжэ—тулшолгай чэвэр, вэсыжэ—нарынчырак тўсан, шинчажэ шуйаланышэ.

— Тэ ала конкурс нэргэн шинчэда?.. кунам тудо пыта?—чэвэр чурийанжэ йодо.

— Конкурс цэх-влак коклаштэ гына эртаралтэш—тидэ... пашан изи ужашыжэ вэлэ,—манам мый.—Тэмдан фабрике сорэвнованьым тўнгалын вэт?..

— Мый тыгай мутым ом умыло!—шинчажым пыч-пыч ыштэн вэс ўдрамашыжэ пэлэштыш.—Ала момат шонэн луктыт, вэсэ пэнгыж...—а прэмийым садак от уж!—воштылмо йөрөчэвэржэ маньэ.

— Мэмнам конкурсыш шупшыт, а прэмийжэ садак чылан ок ситэ вэт...

— Ну, прэмий нэргэн мом лучо ойлаш!—нарынчырак тўсанжэ ойла.—Чылажлан садак ок пэрнэ. Вик каласыман: коклаштына йолагайжат уло. Мый вэс паша нэргэн ойлынэм: молан мэмнан коклаштэ тўр права (равноправие) укэ? Бригадым ыштат гын, эртак партийный дэн комсомолым вэлэ шўшкыт, а мэмнан гай бэспартийныжэ пусақыштэ шинчэ,—да моло-влакын прэмий налым ончо,—чэвэр ўдрамашыжэ шылталымыла руальэ.

Мый нарынчэ тўсан дэн ўчашэм: чыла вэрэак производст-

во шот дэн бригадым ышташ ок лий. Тэвэ машинист-влак ышкэ вуйа ўчашат (сорэвноватлат).

— Шукыжо бэспартийный улыт, пагалымэ йолташ!

— Ну, тидэ машин воктэнэ... Мэмнам, ургызым, мо шотлан бригадыш иктат ок ўж? Прэмийлан лийын мыйат бригадыш кайэм ыльэ... Молан огыт нал! Палэ: бэспартийнэ улам да...

— Тыйын шонымаштэ бригадэ туалгын ўжмө дэн гына ышталтэш?.. Сорэвнованьылан бригадэ дэн вэлэ полшаш лийэш шонэт мо? от кэрт мо, тыйат тўнал.

Тудо чурывак лий, тўрвыжым йылмыж дэн нулалыт, машинным тарватыш.

— Ышкэмым пуштылаш тўнгалам—кунам огыл! Паша ыштышыжэ иктэ, кочшыжо вэсэ... Вара кузэ лийман?

— Тый газет коч сорэвнованьыш ўж! Тэмдан „Ударник“ газетда уло.

— Н-ну... газетлан ўшанэ,—ўдрамашэм нимолан ўнаныдэ ушкалла кугун шўлалтыш.

— Кэрнакак, йужгунам ала мо тўрлын шыдэт шуэш, мланна тунарак корным пуат,—манын чэвэр чурийанжэ мутшым пэнтэ дэмдыш.

— Мэмнан вэрч тунарак шонкалат, тунарак айдэмыш лукнэшт, тэвэ тыгайым гына...—ўдрамашэм Майра вэк вуйжым лупшалэ,—ужат: шуршыла вэлэ тёрштылэш, пуйто тудо вэлэ машинным кучылт мошта.

— Тидэ эн томама машина, шинчэда?

— Тугак, ты машина дэч ик ўдрамаш куржо, чытэн ышкэрт.

— А, Клавйа?

— Тугэ, Клавйа. Кужэч тый тудым шинчэт?

— Молан тугэ? Ала чэрлэ мойн?—йодыштына.

— Могай чэрлэ. Тугай вийан ўдрамаш! „Молан мый ышкэмым тыжак ындырэм“ вэлэ маньэ.

— Тэвэ кузэ улмаш! А Майра ышкэ вийжым, чаманэн огыл.

— Тудлан!..—чэвэр чурийанжэ ала мом ойлынэжэ ыльат, сангажым куптыртышат, чарныш, машинысэ шўртым шупшаш пижэ. Мут кўрылтө.

Таяин мастэрым ала куш ўжын нангайышт. Толмыжым вучэна. Мый Майран паша ыштымыжым пэш эскэрэм. Тудо

шола кидшым кыдалыш кормыштэнат, тўн-мучашдымэ ош шўртё-влакын мөнггэш-ончэш коштмыштым ончэн шога. Вара сангаш кэршалтшэ ўпшым пымыш шэнтакшэ колдэн, вуйжым шарманкэ дэч пўгыртышат, кид кучэмжым ик канаштэ пўты-ральэ.

— Ну, вийан улат!—маньым.

Майра фуфайкыжым шупшыльо, шыргыжалъэ:

— Мый ик марда пөрийэнлан вуйым ом пу. Ну, мыйын йолташ-шамычэм дэн мутланышда? Мыйын ўмбакаат шуыч чай?— Майра кышкылт йодо.

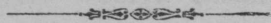
— Чулым (чолга) улмэтлан тыланэт көранат—манна.

— А мый омат шоналтэ, көранат да, тэк коштыт. Кызыт элэктротэхник курсыш коштам, тидат чай нунылан ыш кэлшэ.

— Тый, Майра, шукэртсэк фабрикиштэ пашам ыштэт мо?

— Шукак огыл. Ныл ий. Жапшэ тунар гынат, тўрлө йэнгымат ужаш логальэ. Йужо йонлыш пэрна да, орлана. Молан? Кэч могай пашаштат кумылым, кўлэшым ок шинчэ... Кабаржэ. Кумыл, кумылак пэш шэргэ!..

Кусарэн Н. С. Мухин.

Муро-влак

1. Кўкщү курык ўмбалнэ	2. Сэр гыч сэрыш вончалаш
Локама пэлэдыш пэлэдын,	Вийаш пашмам пыштэна,
Локама пэлэдын	Йара коштшым, лодырым
Мылана корно почылтын.	Колхоз гычын луктына
Пурлаш, „шолаш“ тайнылдэ	3. Пычкэмышэш шочынам,
Ончык, ончык ошкылына,	Пычкэмышэш кушкынам,
Колхознам пэнгьдэмдэмдэн	Ликпункт корным почальэ.
Улан колхозыш савырэна!	Кнага ушым шаральэ.

Йоча кочкиш.

Коштымо, альэ свэжий олма дэн кышал шолтымаш.

Ик сакан коштымо олмам $1\frac{1}{4}$ стакан вүдэш пушкыдэм-мэшкыжэ шолташ күлэш. Вара вүдпым шоктэ вошт шүрэнналын, олмажым туржман. Тыгэ ыштымэ мөнгө вүдшө дэн пырля уэш йөрэн шындаш. Висэн ончаш күлэш, кышаллык ик стакан ок тэм гын, шокшо вүд дэн саканым тэмаш күлэш. Адак посна йүкштө вүдэш кок кочмо совла парэнтгэ ложашым йөрэн, тидэ кышалышкэт шолмыжо годым пыштэн нугыдэм-мэшкыжэ. шолтыман

Свэжий олма дэн тыгэ шолтыман.

Ик кугу олмам альэ кок кыдалашрак олмам налын шүмжым саралтэн, рүдыжым, кычкыжым луктын шуаш. Олмам тыгыдын пүчкэдымэ мөнгө $1\frac{1}{4}$ стакан вүдэш пушкыдэммэшкыжэ шолташ. Вара олмажым туржаш, вүд шагал гын шокшо вүдым йэшараш күлэш. Умбакыжэ күшнө ончыктымо сэмынак ышташ.

Лапшан.

Ик күчым муным ик совла шөр дэн йөрэн шыданг ложаш лапшам ышташ лийэш. Лапшам—тувыртыш когыльо ком туржмо сэмынак, тугак пэшкыдэммэш туржман. Вара когыльо ком дэч кок пачаш вычкыжрак йөрэн, тыгыдын пүчкэдыман. Тыгэ ыштымэ лапшам ик кормыжым налын шолшо шөрыш пыштыман. Лапша пушкыдэммэш шолташ. Пушкыдэммэ мөнгө тул үмбач налын йүкшыктарман. Вара ик чай совла үм, ик чай совла сакырым, ик муным йөрэн конгаш күаш шындыман.

Йаслыштэ кунар йоча уло нормым тунарлан пыштэн шолтыман. Н.

Отв. редактор Е. Сидоркина.

Технич. редактор А. Г. Николаева.

Выпускающий Л. Васильев. Отпечатано в 1-й Типографии Маргосиздата в количестве 1500 экз. Мароблит № 130. Наряд № 68. формат 7×12 кв. Печатный 1½ листа, в листе 36500 зн. Сдано в произв. 13 июня 1933 г., подпис. к печ. 2 июля 1933 г.

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

МАРИНЪ ДЪ МАШЪ

1933 ийыштэ

„МАРИЙ ЁДРАМАШ“ журналым
налашлан подпискым ыштыза.

„Марий ёдрамаш“ журналын акшэ:

Ик ийлан (12 тылзэ) . . . 7т. 20 ыр.

Пэл ийлан (6 тылзэ) . . . 3т. 60 ыр.

Кум тылызылан . . . . . 1 80 ыр.

Ик тылызылан . . . . . — 60 ыр.

ОКСАМ ТЫГАЙ АДРЭС ДЭН КОЛТЫМАН:

Й О Ш К А Р - О Л А .

Марийскому Государственному-Издательству.

Кантонлаштэ—почтышто, писмоносэц-влакат под-

пискым налыт.

Инв. № 40